

Коваленко Інна Анатоліївна,

к.ю.н., доцент

доцент кафедри приватного і публічного права

Київський національний університет

технологій і дизайну (м. Київ)

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ УЧАСНИКІВ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Для забезпечення фінансової безпеки страховиків їхня діяльність має бути організована не тільки зсередини компанії, а й з боку держави. Таким чином, будь яка страхова організація має функціонувати у відповідному правовому полі.

На сьогодні в Україні не існує спеціальних законодавчих актів, які б визначали місце і роль фінансової безпеки страхового ринку, проте створено низку нормативно-правових актів, що регламентують діяльність страхових організацій в контексті підтримання їхньої платоспроможності, впорядковують функціонування об'єктів управління фінансової безпеки. Дані нормативні акти можна віднести до таких, що допомагають становленню фінансової безпеки страховиків та визначають організаційно-правові засади її забезпечення.

Державне регулювання покликано сприяти появі на страховому ринку компаній, що мають міцну фінансову стійкість, і разом з тим не допускати на ринок фіктивні компанії, попереджувати можливість укладання угод між суб'єктами страхової діяльності щодо розподілу ринку страхових послуг з метою обмеження конкуренції або обмеження доступу на ринок інших учасників. Виконання зазначеної регулюючої функції держави покладається на спеціальну структуру – орган державного нагляду за страховою діяльністю.

З точки зору фінансової безпеки, метою державного регулювання страхової діяльності визнається забезпечення формування і розвитку в країні ефективного функціонуючого ринку страхових послуг, створення необхідних умов для діяльності страхових компаній різних організаційно-правових форм.

Цілі роботи: викладення організаційно-правових засад функціонування страхових компаній в розрізі фінансової безпеки, зокрема, порівняння організаційно-правових форм діяльності страховиків.

Виклад основного матеріалу. Згідно із чинним законодавством страховими організаціями вважаються фінансові установи, створені у формі акціонерних, повних, командитних товариств або товариств з додатковою відповідальністю відповідно до Закону України “Про господарські товариства” [4]. Страховим законодавством передбачено можливість утворення державних страхових компаній, об’єднань страховиків, а також товариств взаємного страхування.

Важливим етапом у розвитку вітчизняного страхового ринку можна вважати нещодавнє внесення змін до Закону України “Про страхування” [7], які дозволяють займатись страховою діяльністю постійним представництвам іноземних страхових компаній у формі філій (через 5 років після вступу України у Всесвітню організацію торгівлі). Дане нововведення сприятиме покращенню якості надання страхових послуг, залученню додаткового капіталу, а також збільшить конкуренцію на страховому ринку.

Великі обсяги відповідальності за застрахованими страховим пулом ризиками і, відповідно, суми страхових премій, відкривають доступ до закордонних перестраховальних компаній, що мають необхідні рейтинги, регламентовані українським законодавством [5], що, як правило не працюють з невеликими страховими компаніями. При цьому тарифи на перестраховування можуть бути знижені.

Зазвичай, процесу виконання договору страхування передую повна й детальна оцінка ризику або наслідків настання страхової події. Страховики

часто використовують послуги незалежних експертів і оцінювачів. Відповідні заходи є досить трудомісткими, а витрати – високими. При цьому учасники страхового пулу беруть участь в оплаті послуг таких експертів солідарно. Спільна участь в оплаті знижує таким чином витрати окремої страхової компанії.

Страхові пули мають більші фінансові можливості та можуть сформувати повноцінні інформатизовані бази даних з прийнятих на страхування ризиків, забезпечивши їхню всебічну оцінку і моніторинг.

З огляду на розширення можливостей страхові організації, об'єднані в страхові пули, матимуть диверсифікований страховий портфель, що знижує ризики за рахунок їхнього перерозподілу серед учасників пулу. Більш широке страхове поле, утворене за рахунок нових пропозицій, що надходять від учасників страхового пулу, забезпечить одержання більш високих потенційних доходів і сприятиме підвищенню рівня фінансової безпеки.

Останньою перевагою є те, що механізм співстрахування передбачає поєднання та регулювання основних фінансових потоків, що, в свою чергу, сприяє більш детальній оцінці існуючих ризиків із пропозицією оптимальних умов страхування, забезпечуючи безумовне і повне відшкодування збитку й отримання значних обсягів коштів для внутрішніх інвестицій. Є також можливість здійснення страховим пулом превентивних заходів, а при врегулюванні претензій рішення мають прийматися колегіально всіма учасниками об'єднання, що дозволить уникнути неправомірних відмов у виплаті страхового відшкодування, більш ймовірного при розгляді аналогічного питання одним страховиком.

До недоліків страхових пулів з точки зору фінансової безпеки можна віднести можливість монополізації страхового ринку, зниження конкуренції, і, як наслідок, якості страхового захисту. Перелічені наслідки скоріше належать до розряду теоретичних – страховик може вийти із складу страхового пулу, але за умови, що його фінансові можливості дозволять замінити собі переваги участі у цілому об'єднанні.

Серед недоліків механізму співстрахування потрібно відзначити труднощі в організації і управлінні діяльністю страхових пулів, а також здійснення відповідних витрат, що позначається на вартості страхових послуг (вони можуть коштувати дорожче ринкової ціни аналогічних послуг, що надаються незалежними страховиками). Необхідно також враховувати, що питання розподілу і зниження витрат може бути вирішено досить швидко, однак проблеми організації і координації діяльності при відсутності ініціативних учасників займуть досить тривалий період часу.

Інший недолік полягає в тому, що виплата страхових відшкодувань з боку найбільш капіталізованих страховиків, що приймають на себе більш високі обсяги відповідальності, здатна викликати збитковість діяльності зазначених компаній. Однак і ця проблема може бути вирішена або за рахунок прийняття меншого обсягу зобов'язань, або наступного перестрахування учасниками пулу своєї частки зобов'язань.

Отже, як свідчить проведений аналіз, найбільш оптимальною організаційно-правовою формою з точки зору фінансової безпеки страховика є акціонерна. Залежно від мети створення страхової компанії, її основної місії та цілей може бути обрана інша організаційно-правова форма, що не суперечить чинному страховому законодавству. Якщо ж основною метою є організація взаємної системи страхового захисту майнових інтересів декількох підприємств, то ними утворюються товариства взаємного страхування. Для розподілу ризиків, а також підвищення фінансової стабільності страхових операцій страховики можуть об'єднуватись у страхові пули.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пацурія Н.Б. Правове регулювання страхової справи в Україні (організаційно- правовий аспект): Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2020. С. 13

2. Перелік страхових компаній, внесених до Державного реєстру фінансових установ на 02.08.2015 року.
<http://dfp.gov.ua/viewpage.php?iid=285&lang=ua>.

3. Пилецька С.Т., Саплін С.Ю. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Краматорск: ДГМА, 2013. С. 56.

4. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.91 № 1576-ХІІ із змінами і доповненнями // <http://zakon.rada.gov.ua>.

5. Про затвердження Вимог до рейтингів фінансової надійності (стійкості) страховиків, перестраховиків-нерезидентів: Розпорядження Державної Комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 03.12.2014 № 2885. <http://dfp.gov.ua>.

6. Про затвердження Тимчасового положення про товариство взаємного страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.02.19 № 132 із змінами. <http://zakon.rada.gov.ua>.

7. Про страхування: Закон України від 07.03.19 № 85/96-ВР із змінами та доповненнями. <http://zakon.rada.gov.ua>.

Конченко Дмитро Романович,
*магістр кафедри смарт-економіки,
Київський національний університет
технологій та дизайну (м. Київ)*

Науковий керівник – к.е.н., доцент Будякова О. Ю.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДИРЕКТИВИ ПРО КОРПОРАТИВНУ ЗВІТНІСТЬ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ESG

Директива ЄС про корпоративну звітність зі сталого розвитку Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) [1] набуває чинності з 2024 року.

З 2028 р. відповідні звіти зобов'язані подавати також українські компанії, які мають значну присутність у ЄС, або ж розміщують цінні папери